

ข่าวประชาสัมพันธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ส่วนวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร ได้จัดระบบข่าวสิ่งพิมพ์ สนใจดูรายละเอียดได้ที่ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

ข่าวจากหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับประจำวันที 21 เดือนธันวาคม พ.ศ.2567 หน้า 10 มูลค่าข่าว 293,868.-

ทำไมต้องท้องถิ่น (6)

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าประเทศไทยแบ่งโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน คือ ส่วนกลาง ได้แก่ กระทรวง, ทบวง, กรม (ปัจจุบันทบวงถูกยกเลิกแล้ว) การบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด, อำเภอ, ตำบล, และหมู่บ้าน การบริหารราชการแผ่นดินส่วนท้องถิ่น ได้แก่ อบจ., เทศบาล, อบต., กทม., และเมืองพัทยา

การวางรูปแบบโครงสร้างการปกครองที่แบ่งเป็น 3 ส่วนนี้มีมานานแล้ว แต่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นเพิ่งจะมีบทบาทเขาเมื่อ 20 ปีนี้ หากเราจะศึกษารูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินของต่างประเทศว่ามีประเทศไหนที่มีลักษณะ

คล้ายคลึงของไทยบ้าง เมื่อดูในภูมิภาคเดียวกัน เช่น ประเทศญี่ปุ่น มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขเหมือนเรา แต่ระบบของญี่ปุ่นก็ไม่คล้าย เพราะมีแค่ราชการบริหารส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น ประเทศเกาหลีก็เช่นเดียวกัน คือ แบ่งเป็นราชการบริหารส่วนกลางกับส่วนท้องถิ่น กรณีเกาหลีนี้จะเหมือนกับประเทศไทยเราก็ดตรงที่เพิ่งเริ่มมีวิวัฒนาการด้านการปกครองท้องถิ่นมาได้ไม่นาน สืบเนื่องจากภาวะสงครามและภาวะเผด็จการของผู้เผด็จการในอดีต

ส่วนประเทศในแถบยุโรป คงต้องพิจารณาถึงประเทศอังกฤษเป็นลำดับแรก แต่ก็พบว่าไม่เหมือนไทยเรา ทั้งที่มีพระมหากษัตริย์เหมือน

ประเทศไทย ดั้งนั้น จึงพบว่าประเทศที่คล้ายของเรามากที่สุดจึงเป็นประเทศฝรั่งเศส ทั้งๆ ที่เป็นระบบประธานาธิบดี แต่สืบเนื่องจากอดีตเคยมีพระมหากษัตริย์มาก่อน เมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วจึงยังคงมีความอิงแอบกับระบบและประเพณีดั้งเดิม โดยประเทศฝรั่งเศสนี้ถูกวางโครงสร้างการบริหารราชการแผ่นดินเป็น 3 ส่วนเหมือนไทยเรา คือ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งระบบของฝรั่งเศสนี้รับประกันได้ว่าแบ่งแล้วก็ยังซับซ้อนไขว่กันไม่มา สมแล้วกับการเป็นประเทศต้นแบบให้ไทยเรา เพราะของเราก็ใช้อย่าง พุดๆ หากความยุ่งเหยิงคือวัฒนธรรมของฝรั่งเศส ความยุ่งเหยิง

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 ซอยสุขุมวิท 23 เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000 ภายใน 15666 โทรสาร 0-259-6172

ก็เป็นวัฒนธรรมของไทยเราเช่นกัน เราจึงรับเอาวัฒนธรรมนี้มาเติมๆ ส่วนที่มันจะยุ่งก็อยู่ตรงส่วนภูมิภาคกับส่วนท้องถิ่นนี้เอง เพราะจะเกิดการทับซ้อนกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ประเทศฝรั่งเศส มีการบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีผู้ว่าราชการจังหวัดสังกัดกระทรวงมหาดไทย เมื่อก่อนอำนาจเยอะ ตอนหลังถูกกระจายกระจายอำนาจ จึงเหลือเพียงอำนาจการกำกับดูแล นอกจากนั้น ยังมีหน่วยงานของแต่ละกระทรวงประจำส่วนภูมิภาคเหมือนประเทศไทยเรา ในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นก็มีเทศบาล สภาจังหวัด สภาภาค และการปกครองรูปแบบพิเศษของปารีสและเมืองใหญ่

จะเห็นได้ว่าการบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นจะมีการทับซ้อนคล้ายของไทยเรา เพราะของไทยเราส่วนท้องถิ่นก็จะมืองค์การบริหารส่วนจังหวัดมาดูแลทั้งจังหวัดเหมือนกัน และของไทยเราก็มีผู้ว่าราชการจังหวัดมาดูแลทั้งจังหวัดอีกเหมือนกัน กรณีนี้จึงเป็นการทับซ้อนกัน แต่ฝ่ายกำหนดรูปแบบก็บอกว่าไม่ซ้อน เพราะผู้ว่ามีหน้าที่เพียงกำกับดูแล แต่ทั้งนี้หากมองในทางปฏิบัติ ผู้ว่าฯก็จะมีอำนาจมากกว่าด้วยเพราะบรรดาเรื่องการกำกับดูแลนี้เอง จึงกลายเป็นหนังสือสั่งการจากทางจังหวัดไปยัง อบจ. เพราะถือเป็นลำดับขั้นตอน และแม้กระทั่งงบประมาณเมื่อผ่านสภา อบจ.แล้วยังต้องเสนอเพื่อให้ผู้ว่าฯกำกับดูแลด้วยการลงนามจึงจะครบถ้วนสมบูรณ์ จึงอนุมานได้ว่าผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจมากกว่านายก อบจ.

ส่วนรองลงไประดับอื่น เช่น เทศบาล กับ อบต. ซึ่งถือเป็นท้องถิ่นระดับล่างต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายอำเภอ ดังนั้น หนังสือสั่ง

การหรือข้อบัญญัติงบประมาณจำต้องผ่านนายอำเภอซึ่งทำหน้าที่กำกับดูแลอีกทีโดยการลงนามอีกเช่นกันจึงจะมีผลบังคับใช้ได้

อย่างไรก็ตาม โดยหลักการของการเมืองปกครองส่วนท้องถิ่น นักวิชาการต่างให้ความสำคัญไปที่ความมีอิสระในการปกครองตนเอง โดยเน้นไปที่การออกกฎเกณฑ์ได้ในระดับท้องถิ่น การกำหนดทิศทางการพัฒนาด้วยตนเอง แต่ไม่ได้ให้อิสระถึงขนาดเป็น “เอกราช” ดังนั้น เราจึงเห็นภาพความเป็นอิสระเฉพาะรูปแบบแต่มีอำนาจจำกัดมาก ท้องถิ่นจึงถูกควบคุมโดยกฎหมายและคำสั่งจากรัฐบาลโดยอาศัยส่วนภูมิภาคผ่านทางผู้ว่าฯ และนายอำเภอเป็นผู้สั่งการลงไปอีกทอดหนึ่ง

ทั้งนี้ การเมืองปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันถือว่ายิ่งดึกดำบรรพ์ที่ไม่มีเลย และถึงแม้จะพัฒนาน้อย ก็ยังดึกดำบรรพ์พัฒนาเลย แต่ในเมื่อวันเวลาเปลี่ยนผ่านมาถึง 20 ปี มันถึงเวลาแล้วหรือยังที่เราควรจะปรับปรุงรูปแบบและโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความกระชับ และลดความซ้ำซ้อนของโครงสร้างเพื่อประสิทธิภาพและความสูญเสียเปล่าของงบประมาณแผ่นดิน

ผศ.ดร.เพ็ชรรัตน์ ไสยสมบัติ

หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ